

Elképzelések a Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtárról

Kormányhatározat rendelkezik a Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár felépítéséről. Az előkészítő feladatok ellátására a Művelődési és Közoktatási Minisztérium létrehozta a Neumann János Kulturális Szolgáltató Közhasznú Társaságot, amelynek legfontosabb célja a majdani nemzeti kulturális intézmény gyűjteményének megalapozása és a digitális könyvtári szolgáltatások megindítása. A cikk a közhasznú társaság ügyvezető igazgatói pályázatán nyertes munka szakmai részét tartalmazza.

1. Bevezetés

A multimédia és a telematikai hálózatok új, eddig ismeretlen világképet rajzolnak a számítógép mellett felnövekvő fiatalok elé, akik nemcsak hogy más módon látják szűkebb és tágabb környezetüket, de más módon is veszik birtokba azt: a világról új ismeretszerzési technikákkal sajátítják el a számukra fontosnak tartott tudnivalókat.

A jelen legfontosabb feladatai közé tartozik a számítógéphez kötődő nemzedék információs ellátása. Minden nemzet szempontjából perdöntő, mit találnak meg *saját hazájukról, saját kultúrájukról* a hálózatok szellemi vándorai – vagyis: mi lesz az a *tartalom*, az az információ, amelyet *anyanyelvükön* olvashatnak. Éppen ezért minden államnak – köztük a magyarnak is – elemi érdeke, hogy részt vegyen a hihetetlen dinamizmussal növekvő „tartalomipar” fejlesztésében. A tartalomszolgáltatásba befektetett tőke direkt és indirekt módon is megtérül: egyrészt konkrét *bevételeket is hoz*, másrészt *megtartó erőt jelent* a globalizálódó, és máshol talán nagyobb anyagi sikerekkel kecsegtető világban.

Az informatikai fejlesztéseket tekintve Magyarország még soha ilyen közel nem járt a világ élvonalához, mint most. A középiskolai Internet programnak és a korábbi könyvtári számítástechnikai fejlesztéseknek köszönhetően a középiskolások és az egyetemisták kiaknázhadják a számítógépes világhálózat adta előnyöket. Pontosán tudva, hogy a *hozzáférés biztosítása* nem elegendő, a kulturális kormányzat most nagy erőket mozgósít a tartalmi feltöltésre, és a vidéki lakosság bekapcsolódási lehetőségének megteremtésére az Internet hálózatba.

1.1 A Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár

A működését az ezredfordulón megkezdő új nemzeti kulturális intézmény létesítésének *célja*:

- vállaljon szerepet a hazai tudományos, gazdasági és kulturális eredmények megőrkítésében, és azok digitalizált formájának megőrzésében a jövő nemzedékek számára;
- vegyen részt a magyar kulturális örökség digitalizálásában és minél szélesebb körű hozzáférhetővé tételében;
- járuljon hozzá a Magyarország szellemi-kulturális javairól készült multimédia alkotások bemutatásához a hazai és a külföldi közönség számára;
- segítse elő a hagyományos európai kultúrának és az új technológiáknak a találkozását és ötvöződését, ezzel járulva hozzá az új értékek megteremtéséhez;
- mutassa be, hogy értő kezekben a számítógép is lehet emberarcú és kultúracentrikus eszköz;
- nyitottságával, emberközpontúságával, szolgáltatásainak kifogástalan minőségével és újszerűségével teremtsen új „műfajt” a kulturális intézmények sorában – ugyanakkor létfeltételeinek java részét önmaga által megteremtő, rugalmas működésű és alkalmazkodóképes szervezetként maximálisan használja ki és fordítsa a maga javára a profiljából és az elhelyezéséből adódó előnyöket.

A Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár szakmai koncepciója az ismeretek oldaláról közelítve három, egymásba ágyazódó szinten fogalmazható meg:

- az *ismeretalkotás* szintjén a tudományos kutatás és művészeti alkotómunka ötvöződéséből

új információk keletkeznek, és új alkotások jönnek létre;

- az ismeretszerzés a korábban nyomtatásban vagy más módon lejegyzett, illetve az újonnan létrejövő szellemi javakról szóló információk összegyűjtésére terjed ki;
- az ismeretközvetítés szintjén kell gondoskodni mind az újonnan létrejövő, mind a korábban keletkezett információk eljuttatásáról a felhasználók széles táborához.

1.2 A Neumann János Kulturális Szolgáltató Közhasznú Társaság

A tervek szerint az ezeréves magyar államiság ünnepe sorozatának egyik kiemelkedő eseménye lesz a Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár Szent György téri épületének felavatása. Annak érdekében, hogy az új intézmény a megnyitás pillanatától kezdve teljes kapacitással működhessen, az MKM elhatározta a Neumann János Kulturális Szolgáltató Közhasznú Társaság megalapítását*, amelynek célja, hogy

- alapozza meg a majdani nemzeti kulturális intézmény gyűjteményét;
- alakítsa ki kapcsolatrendszerét, és működjön együtt a hazai közgyűjteményekkel, köztük is elsősorban az Országos Széchényi Könyvtárral;
- indítsa el digitális könyvtári szolgáltatásait, és ezekkel vegyen részt a nyilvános könyvtári ellátás rendszerében;
- terveze meg és készítse elő a Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár működését;
- vegyen részt az új épület tervezésének és építésének szakmai felügyeletében;
- piacépítő szolgáltatások nyújtásával és a mindenkorai körülményekhez rugalmasan alkalmazkodva tanúsítson piacorientált magatartást;
- érjen el olyan teljesítményt, hogy ezekre hivatkozva eséllyel pályázhasson a különböző alapítványi, szponzori, pályázati támogatásokra, és ezzel jelentős részben teremtsen elő a szolgáltatásainak fejlesztéséhez szükséges forrásokat.

A Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár „jogelődje”, a Kulturális Szolgáltató Közhasznú Társaság a most kirajzolódó szervezeti keretek között előreláthatólag három évig fog működni. Az új épület elkészülte után kibővült tevékenységkörrel, teljes jogú nemzeti kulturális intézményként folytathatja munkáját.

„Mutassuk be Magyarországot!” – fogalmaznám meg néhány szóval az új kulturális közhasznú társaság feladatát. Helyettünk nem teszi meg senki – ahogy *Ady Endre* is mondja *Igy van ma-*

gyarul című versében**: „De hát ez már a mi dolgunk / S jól van ez.”

2. A Neumann János közhasznú társaság tevékenységi köre

Magyar Bálint művelődési és közoktatási miniszter felkérése alapján, az *Ezeréves Államiságunk Évfordulója Emlékbizottság Titkársága* irányításával 1997 februárjában kezdődött meg a Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár működésére vonatkozó koncepció kidolgozása. Az MKM Kulturális Örökség Főosztálya és Könyvtári Osztálya, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium, a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság szakértői közreműködésével kidolgozott előterjesztés a következő funkciókat rendeli a leendő intézményhez:

- kulturális, turisztikai és közhasznú információs szolgáltatások;
- digitális könyvtári feladatok;
- oktatási, kutatási és művészeti tevékenység.

A közhasznú társaság működése is e három fő feladatkörhöz kapcsolódik.

2.1 Kulturális, turisztikai és közhasznú információs szolgáltatások

A Neumann J. kht. egyik fontos feladata ez a tevékenységkör, amelynek két fő megvalósítási formája lesz:

- az időszaki kiállítások megrendezése,
- a hálózaton keresztül nyújtott szolgáltatások.

2.1.1 Időszaki kiállítások

A *Budavári Virtuális Szalon és Agora* című kiállítás első ízben 1998. március 13-án nyílik meg a Magyar Kultúra Alapítvány Szentháromság téri épületében. A *Budapesti Tavasz Fesztivál* idején tartandó rendezvény központi témája az *1848-as forradalom 150 éves évfordulójának* megünneplése. A kiemelkedő jelentőségű történelmi esemény jó alkalmat kínál arra is, hogy ezen keresztül mutathasson be a kulturális örökség nemzeti digitalizációs programja.

A kiállításon többek között bemutatjuk az 1848-as forradalom dokumentumainak a Neumann J. kht. által készített, és mind a hálózaton keresztül elérhető, mind CD-ROM-on közzétett, digitalizált

* Időközben – a pályázat benyújtása (1997. szeptember 5.) óta – a közhasznú társaság megalakult (1997. november 1-jén).

** Forrás: az Arcanum kiadásában megjelent *Verstár* című CD-ROM.

változatait. A kiválasztott dokumentumok között különös hangsúlyt kapnak a forradalmi korszak más nemzetekhez fűződő kapcsolatait bemutató források.

Már az 1998. évi kiállításon szeretnénk bemutatni néhány kidolgozott fejezetet a *Virtuális utazások Magyarországon és a Mit adott a magyarság a világnak?* című témakörökből, valamint a *multimédia turisztikai információs rendszerből*. A kiállítás ideje alatt megkezdte működését az *Értelmiségi Klub* is, amely nevének megfelelően felidéri a klasszikus irodalmi és művészeti szalonok mellett az agorán folytatott közéleti beszélgetések hangulatát, és bemutatja, hogyan lehet ötvözni a hagyományos kultúrát és a számítástechnikát.

A következő, majd a 2000. évi kiállítás a fentebb említettek közül további, részletesen kidolgozott témákat tár a látogatók elé. Az 1999. évi kiállítás kiemelt témája Európa az évi kulturális fővárosa, *Weimar és a magyarok* kapcsolatai lesz – különös tekintettel *Liszt Ferenc* életművére, illetve *Goethe* és *Schiller* műveinek magyar adaptációira. Helyet kap a hazánkat díszvendégként bemutató őszi *Frankfurti Könyvvásár* előkészületeinek bemutatása is. A 2000 tavaszán megrendezendő kiállítás az ezeréves magyar államiság kapcsán a magyarság történelmének sorsfordító eseményeire fog koncentrálni, de nem a nagypolitika, hanem a kisember szintjén, ami alkalmas ad a gyűjtemények szokatlanabb szemléletű bemutatására. Az *Értelmiségi Klub* természetesen mindkét évben folytatná működését.

2.1.2 Hálózati szolgáltatások

A hálózaton keresztül nyújtott kulturális, turisztikai és közhasznú információs szolgáltatások részben azonosak az évente megtartott kiállításokon bemutatott interaktív multimédia feldolgozásokkal. Főleg a közhasznú információkat tekintve lényeges különbséget jelent azonban a rendszeres frissítés.

Marketing szempontból is az a szerencsés, ha a kulturális, történelmi és más kiemelt témákról készített összeállítások bemutatóját a tavaszi kiállítás idején tartjuk. A turisztikai adatbázisok időben változó részét (pl. múzeumi nyitva tartás, kulturális rendezvénynaplók) szükség szerint, míg a közhasznú információkat az ésszerűség határain belül (akár naponta) aktualizáljuk.

A közhasznú információs szolgáltatások között kiemelkedő jelentőségű a *Budapest intelligens város* adatbázis, amely a közigazgatási, oktatási, egészségügyi és más intézmények tevékenységének bemutatása mellett a környezetvédelem kérdéseivel, a vendéglátással, a sporttal, és természetesen a kultúrával foglalkozna.

A hálózati szolgáltatások tekintetében alapkövetelmény a többnyelvűség – amely főként az angol nyelvet jelenti –, de ahol indokolt, és mód is van rá (mint például az egyes nemzetekkel folytatott kapcsolatok bemutatásakor), ott törekedni kell a háromnyelvű prezentálásra. A forrásanyagok közzétételekor az ésszerűség határain belül kell maradni: itt az esetek túlnyomó többségében elegendőnek tűnik rövidebb kivonatok készítése és ezek lefordítása. Ami a közhasznú információkat illeti, ott csak azokat kell az angol nyelvű felhasználói felületeken is elérhetővé tenni, amelyeknek valódi információhozamuk van a külföldiek számára.

2.2 A digitális könyvtár kialakításával kapcsolatos feladatok

A Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár tevékenységéből a digitális könyvtári szolgáltatások tudnak a legszélesebb körben hasznosulni – nemcsak azért, hogy az ott tárolt dokumentumok a hálózaton keresztül bárhol elérhetők, hanem a könyvtári rendszerben rejlő előnyök kihasználása révén is.

2.2.1 A nyilvános könyvtári ellátásról szóló törvényjavaslatból adódó feladatok

A törvényjavaslat bevezető része tartalmazza azokat az alapelveket, amelyek meghatározzák a Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár majdani feladatait:

- minél szélesebb körben hozzáférhetővé tenni a kulturális örökséghez tartozó javakat;
- lehetővé tenni, hogy a nyilvános könyvtári ellátás rendszerét igénybe véve az állampolgárok egyenlő eséllyel juthassanak hozzá a szellemi javakhoz.

A közhasznú társaság ezt a tevékenységet a hálózaton keresztül nyújtott szolgáltatásaival már az idő alatt is megkezdheti, amíg folyik a Szent György téri rekonstrukció.

A továbbiakban tekintsük át a közhasznú társaság feladatait a törvényjavaslat egyes paragrafusai alapján:

Az 59. § (4) pontja konkrétan megfogalmazza az új nemzeti kulturális intézmény helyét a könyvtári rendszerben, amely az *audiovizuális, multimédia és más elektronikus dokumentumok nemzeti szolgáltatóközpontja* lesz.

Erre a feladatra a közhasznú társaságnak folyamatosan kell készülnie, mégpedig

- gyűjtőkörének a meghatározásával;
- a gyűjtőkörébe tartozó, és eddig kiadott, vagy időközben megjelenő dokumentumok összegyűjtésével, feldolgozásával és esetleges szolgáltatásával.

Teljes erővel folyhat a 71. § (1) bekezdés *h*) pontjában meghatározott feladatokban, a könyvtári informatikai hálózat fenntartásában és fejlesztésében, valamint a dokumentumok digitalizálásában, és az elektronikus dokumentumok tartalmi feltárásában való részvétel.

Ugyanezen paragrafus *a*), *b*) és *f*) pontjában a törvényjavaslat további olyan tevékenységeket is felsorol, amelynek alapján a kht. számíthat az alapító támogatására. Ezek:

- az országos könyvtári informatikai hálózat fejlesztése és tartalmi feltöltése,
- a határon túli magyarok könyvtári ellátásának segítése,
- dokumentumok vásárlása,
- a miniszter által meghatározott egyéb feladatok.

A 60. § (3) bekezdése a létrejövő Könyvtári Intézet feladataként határozza meg a könyvtári szakemberek továbbképzését és iskolarendszeren kívüli képzését. A Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár működését meghatározó koncepcióban a legfontosabb feladatok közé tartozik a könyvtári szakemberek továbbképzése. Mind ebben, mind az elektronikus dokumentumok állománygyarapítási tanácsadásában, mind egyéb területen a közhasznú társaságnak a Könyvtári Intézettel egyeztetve és folyamatosan együttműködve kell kialakítania tevékenységét.

A 69. § *b*) pontjában, az országos könyvtári informatikai hálózat kidolgozására vonatkozó munkálatokba a Neumann J. közhasznú társaságnak is be kell kapcsolódnia.

2.2.2 A kulturális örökség digitalizálásából adódó feladatok

Az általunk a jövő nemzedékek számára elvégezhető és elvégzendő egyik legfontosabb feladat a magyar kulturális örökség nyomtatásban vagy más módon lejegyzett dokumentumai legjavának átmentése digitális hordozóra. E tárgyban ki kell dolgozni egy *nemzeti cselekvési programot*, amely előfeltétele annak, hogy ez a stratégiai fontosságú feladat konszenzus alapján és összehangoltan folyjon.

A legfontosabb teendők:

- a nemzeti digitalizációs program koncepciójának kidolgozása – beleértve az alkalmazandó szabványokat, az állományvédelem kérdéseit stb.;
- a pénzügyi források megteremtése;
- mintaalkalmazások („pilot” programok) kidolgozása;
- megvalósítás országos szinten.

A digitalizálással kapcsolatban az egyik leggyakrabban fölvetett kérdés: *Mit kell és mit érdemes digitalizálni?* – Hosszú távon mindent, ami a kultu-

rális örökség része, de a realitásokra tekintettel a következőknek kell prioritást élvezniük:

- *értékmegtartás* (a romlékony hordozón – pl. savas papíron, üveglemezen, viaszhengeren – tárolt, pótolhatatlan emlékek);
- *közérdeklődés* (oktatási segédanyagok, közhasznú információk stb.);
- *forrásközlés* (rétegspecifikus anyagok, kutatási segédletek stb.).

A három program párhuzamosan futhat egymás mellett.

További megválaszolandó kérdés és megoldandó feladat, hogy mi lesz a sorsuk az újonnan keletkező elektronikus dokumentumoknak – akár a hálózaton közzétett, akár a számítógéppel készült, de aztán nyomtatásban publikált anyagokra gondolunk.

Azokról a hírekről, közleményekről, tanulmányokról, amelyek csak a hálózaton jelennek meg, a közvélemény még nem látta be, hogy legalább olyan fontos részét képezik a mai magyar valóságnak, mint az esküvői meghívók, a színházi plakátok vagy egyes folyóiratok, amelyek a nemzeti könyvtár az idők végeztéig megőriz.

A hálózaton jelentkező tartalomszolgáltatók anyagainak összegyűjtéséről, archiválásáról és szolgáltatásáról ma viszont még senki nem gondoskodik. Értesülesem szerint az új kötelezpéldány-rendelet már foglalkozik ezzel a kérdéssel – megteremtve a kereteit annak, hogy amint az egyéb feltételek (mint például a szerzői jogi kérdések) tisztázódnak, a rendelkezés végrehajtható legyen.*

Egészen más megoldást kíván az eleve nyomtatásra szánt, de számítógéppel előállított könyvek, folyóiratok és más dokumentumok elektronikus verziójának összegyűjtése és archiválása. (A szolgáltatást itt készakarva nem soroltam föl!) Félő, hogy a kötelezpéldány-rendeletbe hiába kerül be az az előírás, hogy a kiadók kötelesek az elektronikusan rögzített változatot is átadni a nemzeti könyvtárnak, ezt üzleti érdekeik megsértésére hivatkozva meg fogják tagadni. Az érdeellentét – ha egyáltalán föl lehet oldani – csak úgy lehetne megszüntetni, ha ezeket az archív példányokat a szerzői jogi és más vonatkozó törvények előírásai által megszabott ideig a nemzeti könyvtár egyáltalán nem tenné hozzáférhetővé, még helyben olvasásra sem. Ez a megoldás viszont a nemzeti könyvtár feladatait és költségeit növelné meg jelentősen, hiszen az eltérő programokkal előállított, különböző formátumú és különféle hordozón átadott anyagokat csak igen nagy ráfordítással tudná feldolgozni, nyilvántartani, és a későbbi szolgáltatásra alkalmassá tenni.

*Az információkat Rády Ferenc-től kaptam, akinek segítségét ezúton is köszönöm.

2.2.2.1 A Neumann János közhasznú társaság digitális könyvtári tevékenysége

A társaság fennállása alatt ez a tevékenységkör két fő ágra bontható:

- az elektronikus hordozón megjelenő, sokszorosított dokumentumok összegyűjtése, tartalmi feldolgozása, nyilvántartása és megőrzése;
- tevőleges részvétel a kulturális örökség digitalizálásában, és az így keletkező dokumentumok hálózati szolgáltatásában.

A későbbiekben (a Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár tényleges működése során) mindez kiegészül a dokumentumok helybeni használatával és egy metaadatbázis felépítésével, amely a hazai Internet-szolgáltatók által közreadott elektronikus dokumentumokat regisztrálva segíti a felhasználók eligazodását.

Arra a kérdésre, hogy a közhasznú társaságnak „mit kell és mit érdemes digitalizálnia”, pillanatnyilag csak elképzelések vannak: a konkrét tervek kidolgozásához *előbb egyeztetni kell a többi könyvtárral* (köztük a Magyar Elektronikus Könyvtárral) és a tartalomszolgáltatókkal. A döntést erőteljesen befolyásolni fogja az is, milyen pályázatoknak fognak kiírni – egyelőre csak az NKA Digitális Kultúra Fejlesztési Kollégiumáé ismeretes.

A digitalizálásra vonatkozó elképzelések között sok minden szerepel, amelyek közül első helyen az 1848-as forradalom eredeti dokumentumai, a további tervezett időszak kiállítások témái, a Nemzeti Alaptanterv teljes anyaga mellett a pedagógusok felkészüléséhez szükséges szakirodalom, a nagy magyar tudósok és feltalálók életműve stb. Azt pedig, hogy a Neumann J. kht. a digitalizált anyagok közül a hálózaton kívül mit fog CD-ROM-on (vagy más) hordozón is kiadni, mindig az adott téma kívánalmi alapján és komoly marketing-előkészítés után lehet eldönteni.

Szilárd szakmai meggyőződésem alakult ki viszont arról, hogy *hogyan érdemes, és hogyan szabad digitalizálni*. Nyem lehet pénzsűkére és időhiányra hivatkozva feladni a maximális minőségi követelményeket akkor, amikor *a cél a magyar kulturális örökség fennmaradásának biztosítása*. A mércét olyan magasra kell tenni, hogy minden itt készülő anyag *hiteles* legyen, hogy azokat – akár professzionális célokra is – *forrásként* lehessen felhasználni. El kell tudni érni, hogy a „Neumann” *márkanév* legyen: az innen származó anyagok hibátlan voltához, jogtisztaságához, szakmai színvonalához kétség ne férjen.

2.2.2.2 Együttműködés más könyvtárakkal, különös tekintettel az Országos Széchényi Könyvtárra

Egy újonnan alakuló intézmény számára a legfontosabb feladat, hogy megtalálja helyét a többi

intézmény között, és az ágazat többi szereplőjével kialakítsa munkakapcsolatait. A könyvtári területen – különösen a virtuális, falak nélküli könyvtárak kialakításának időszakában – egyre fontosabbá válik az együttműködés. Személyes meggyőződésem, hogy a kölcsönös előnyökön alapuló együttműködés és munkamegosztás az az út, amely az erőforrások hatékony kihasználásához és a szolgáltatások színvonalának emeléséhez vezethet.

A közhasznú társaságnak – azon túlmenően, hogy az egész magyar könyvtári rendszerrel együtt kell működnie – különösen szoros kapcsolatot kell kialakítania az Országos Széchényi Könyvtárral, a Magyar Elektronikus Könyvtárral, valamint mindazokkal az országos szakkönyvtárakkal, egyetemi és más felsőoktatási könyvtárakkal, a területi ellátásért felelős könyvtárakkal és iskolai könyvtárakkal, amelyek bekapcsolódnak a nemzeti digitalizálási programba.

Az együttműködés főként a következő kérdésekre terjed ki:

- a digitalizálás során alkalmazandó szabványok és eljárások,
- a digitalizálásra kijelölt dokumentumok körére vonatkozó megállapodások,
- a szolgáltatás feltételei.

A nemzeti könyvtárral két fő területen kell állandó munkakapcsolatot kialakítani:

- az elektronikus dokumentumok feltárásában,
- az OSZK állományában lévő dokumentumok digitalizálásában.

Az elektronikus dokumentumok közül e sorok írásakor még csak a fizikai hordozón megjelentekről van elképzelés, a hálózaton közzétett dokumentumokra vonatkozó hazai álláspont még nem ismeretes.

- A kötelespéldány-szolgáltatás terén a Neumann J. kht. piaci ismereteivel segítené, hogy minél több publikált elektronikus dokumentum kerüljön be a nemzeti könyvtár állományába.
- A dokumentumok részletes bibliográfiai leírásait az OSZK készíti el, teljesítve ezzel a nemzeti bibliográfiai számbavételből reá háruló kötelezettségeket.
- Ha a felhasználók igénylik, a Neumann J. kht. az általa forgalmazott CD-ROM-ok szabványos leírásait megveszi az OSZK-tól.
- A tartalmi feltárást a könyvtáraknak nyújtandó állománygyarapítási tanácsadással együtt a Neumann J. kht. látná el – ha a többi érintett: az OSZK, a Könyvtári Intézet és a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság ezzel egyetért.

A Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár megalakulása után továbbra is végezhetné a felsorolt feladatokat, amelyek kibővülénének ezen dokumentumok szolgáltatási kötelezettségével.

A korábban megjelent dokumentumok digitalizálása és hálózati szolgáltatása terén a következő együttműködés kialakítása képzelhető el:

- a közhasznú társaság egy állományvédelmi szakemberrel elkészíttet egy tanulmányt, amely részletesen tartalmazza a különböző korú és alapanyagú dokumentumokkal kapcsolatos optimális digitalizálási eljárásokat;
- szakértők javaslatára össze kell állítani egy listát a digitalizálásra kijelölt dokumentumokról;
- a közhasznú társaság a rendelkezésére álló forrásokból beszerzi a digitalizáláshoz szükséges berendezéseket, szoftvereket, és gondoskodik a betanított személyzetről;
- a digitalizálási folyamat az OSZK épületében folya, hogy ne kelljen a féltett dokumentumokat szállítani, külön őrzésükről gondoskodni stb.;
- a kész művek hálózati szolgáltatása a Neumann J. kht. feladata, mint ahogy a felhasználói érdeklődés nyomon követése is.

A későbbiekben a közhasznú társaság mindent megtesz azért, hogy bevételei is származzanak a digitalizálásból. A bevételek az OSZK (vagyis az érintett közgyűjtemény) és a kht. között százalékos arányban oszlanak meg, tekintetbe véve mindkét fél tényleges ráfordításait.

2.3 Oktatási, kutatási és művészeti tevékenység

Ezek azok a tevékenységek, amelyek az új épület elkészültéig csak részlegesen végezhetők, viszont a leghosszabb szellemi és szervezési előkészületeket igénylik.

Oktatás

A megfelelő helyszín, vagyis az oktatókabinetek nélkül is be lehetne kapcsolódni a könyvtárosok továbbképzésébe, kihasználva az Internet adta lehetőségeket. A későbbiek során az oktatás is azon tevékenységek közé tartozhat, amelyekből bevételre is szert lehet tenni.

Kutatási és művészeti tevékenység

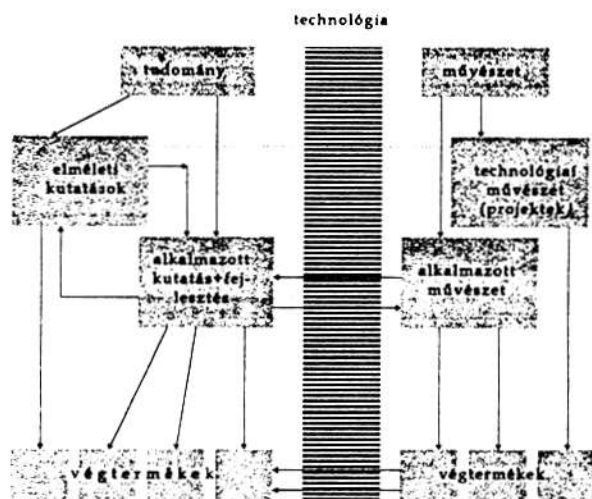
A két területet azért nem választottam külön, mert mindkettő az ismeretalkotás kategóriájába tartozik, és remélhetőleg össze is fonódik.

Művészet, Tudomány, Technológia – MTT Kutatóközpont*

A kutatóközpont célja:

- a különböző tudományterületek elméleti kutatásainak támogatása, az új információ- és kommunikációtechnológiai eszközök segítségével az elméletek szimulációja, vizualizációja, digitális feldolgozása stb.;
- az alkalmazott tudományok fejlesztéseinek támogatása az alkalmazott művészetek eszközeivel;
- az alkalmazások felhasználási tervének kidolgozása, valamint előkészítése ipari, társadalmi, piaci hasznosításra;
- az elméleti tudományok terén végzett kutatásokhoz kapcsolódó, ún. technológiai művészeti projektek támogatása, a kísérletek megvalósítása és bemutatása kiállításokon, szimpóziumokon, publikációkban;
- olyan alkalmazott művészeti alkotások készítése, amelyek az alkalmazott és elméleti tudományos kutatásokat mutatják be és teszik ezek eredményeit közzé;
- az MTT Kutatóközpontban végzett kísérletek eredményeinek dokumentálása és esetenként piaci értékesítése.

Az MTT Kutatóközpont vázlatos modelljét az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra Az MTT Kutatóközpont vázlatos modellje

Beérkezett: 1997. XI. 10-én.

*A művészeti fejlesztő műhelyekben folyó kutatómunkára vonatkozó elképzelések kidolgozásában Pásztor Erika volt segítségemre – az ábrát is ő készítette.